

27.6.2011

Maa- ja metsätalousministeriö
PL 30
00023 Valtioneuvosto

LAUSUNTO 27.6.2011

Asia: Utsjoen kunnan lausunto Tenojoen kalastusneuvotteluista
Viite: Lausuntopyyntö 12.5.2011 MMM023:00/2011

Utsjoen kunnanhallitus on käsitellyt lausuntopyyntöä kokouksessaan 27.06.2011 ja lausuu asiasta seuraavaa:

Utsjoen kunnassa tukeudutaan saamelaiselinkeinoihin, -kulttuuriin ja luontoon edistämisen yhteistyötä kunnan sisällä ja naapurikuntien kanssa. Utsjoki tunnetaan rajan ylittävistä elinkeinotoiminnastaan, ainutlaatuisista kulttuuri- ja luontomatkailupalveluistaan sekä luontaiselinkeinoistaan.

Utsjoki visio 2020

Utsjoen kunnan kannalta on olennaista, että kalastussopimus tukee lohikannan säilyttämistä sekä paikallisen väestön lohenkalastukseen perustuvien elinkeinojen turvaamista, mukaan lukien kotitarvekalastus. Tämä sisältää virkistyskalastuksen mahdollistamisen kohtuullisin osin. Vuoden 1998 tavoiteasiakirjojen mukaisesti on tärkeää säädellä lohikalajien luonnonkantoja siten, että luonnon monimuotoisuus ja tuotanto säilytetään mahdollisimman hyvällä tasolla. Lohenkalastus on merkittävä osa saamelaiselinkeinoja ja muodostaa merkittävän osan Tenojokilaakson kulttuurisesta identiteetistä ja alueen toimeentulosta. Lohen virkistyskalastuksesta on muotoutunut ainutlaatuista ja mittakaavaltaan merkittävää matkailutoimintaa ja siten Teno on paikallisille matkailuyrittäjille tärkeä toimeentulon lähde. Matkailutoimintaa tulee kehittää paikallisista lähtökohdista, paikallistaloutta hyödyntävästi, eikä se saa kaventaa perinteisiä kalastusoikeuksia ja – menetelmiä.

Voimassa oleva sopimus on koettu toimivaksi ja sitä ei tarvitse lähteä muuttamaan lausuntopyynnössä mainittuja teknisiä korjaustarpeita lukuun ottamatta. Paikallisten kalastusoikeudet tulee pysyä nykyisellä tasolla ja perinteiset kalastusmenetelmät tulee säilyttää entisellään osana paikalliskulttuuria ja myös mahdollisuutena matkailullisesta näkökulmasta. Tenojoen kalastussopimuksen uudistamisessa tulee huomioida seuraavat asiat:

- Tenojoen kalastussopimuksen tulee turvata saamelaisen kalastuskulttuurin jatkuminen Tenolla.
- Vanhojen tilojen kalastusoikeuksiin ei tule puuttua.
- Kiinteisiin pyydyksiin ei tule puuttua, pato-, kulkutus- ja verkkokalastus on tuhansia vuosia ollut saamelainen kalastustapa.

27.6.2011

Nykyisen kalastussäännön soveltamisessa havaitut ongelmat?

Nykyisen kalastussäännön soveltamisessa mahdollisesti havaituista ongelmista on tärkeää kuunnella osakaskuntia. Ne edustavat vesialueiden omistajia ja tuntevat parhaiten sopimukseen liittyvät ongelmat ja muutostarpeet. Ne tuovat siten myös parhaan näkemyksen Tenon kalastuksen sosiaalisesti kestävästä kehittämisestä ja niistä keinoista, joilla lohikantaa saadaan säädelyä. Kalastusmatkailullisesta näkökulmasta paras asiantuntemus löytyy paikallisilta yrittäjäyhdistyksiltä.

Sopimuksen soveltamisessa on ilmentynyt joitakin ongelmia paikallisen elinkeinoelämän kehittämisen näkökulmasta. Lohenkalastuksen ympärillä toimivien matkailuyritysten toimintaedellytykset tulee huomioida sopimuksessa ja sen soveltamisessa niin, että kalastusmatkojen markkinointi ja myynti on mahdollista ilman ennalta odottamattomia tekijöitä. Nykyisin nämä neuvottelut käydään vuosittain keväällä, mikä on liian myöhäinen ajankohta matkailuyrittäjille. Norja on ehdottanut lausuntopyyntönsä mukaan, että uuteen kalastussääntöön tulisi sisällyttää aiempaa joustavampi mahdollisuus lohenkalastuksen säätelyyn lohikantojen vuosittaisen vaihtelun mukaisesti. Tämä ei saa merkitä matkailuyrittäjille lisää ennakoimattomuutta, eikä sitä, että matkan ostanut Tenolle tullessaan ei voikaan kalastaa.

Muut asiat, joita kalastussäännön uudistamisessa tulisi ottaa huomioon?

Kalastusmatkailun kehittämisen tulee tukea monimuotoista paikallista kalastuskulttuuria ja sen tulee tukea paikallisyhteisöjen ja paikallisten yritysten elinvoimaisuutta. Laajalle levinnyt ja kestoaltaan pitkäaikainen leiriytyminen leirintäalueiden ulkopuolella Tenon ranta-alueilla nähdään ongelmallisena. Tämä ei tue paikallisia matkailuyrittäjiä, aiheuttaa jokivarren luonnon kulumista ja roskiintumista. Sopimusneuvotteluissa, ja muutenkin, tulisi miettiä niitä keinoja, joilla turvattaisiin ammattitaitoisten soutajien saatavuus, joiden palvelut täyttävät turvallisuuskriteerit ja joilla on kaikki tarvittavat luvat ja rekisteröitymiset kunnossa.

Mikäli sopimusta lähdetään muuttamaan laajemmin, muutosten vaikutukset tulee arvioida kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tämä tarkoittaa muutosten vaikutusten arvioimista ympäristönäkökulman (sisältäen lohikannat) lisäksi paikallistaloudellisesta ja paikallisten ihmisten ja yhteisöjen näkökulmista. Lohikantojen säilyttämiseen liittyen tulee huomioida koko Tenojoen vesistöalueella tapahtuva kalastus ja muut siihen mahdollisesti vaikuttavat tekijät, kuten lohiloinen ja lohenviljely vuonoissa.

Matti Korkala
kunnanjohtaja

Lausunto Tenojoen kalastussopimuksesta

Kh § 172

Maa- ja metsätalousministeriöltä on tullut 12.5.2011 päivätty lausuntopyyntö (MMM023:00/2011) koskien Tenojoen kalastussopimusneuvotteluja. Maa- ja metsätalousministeriö on valmistelemassa Tenojoen neuvottelujen jatkamista Norjan kuningaskunnan kanssa syyskuussa 2011. Neuvottelut ovat käynnistyneet vuonna 1999 ja ne ovat jääneet tauolle vuonna 2001. Lausuntopyynnön mukaan nykyisessä kalastussäännössä on teknisiä korjaustarpeita mm. viranomaisten vaihdoksen vuoksi. Norja on esittänyt, että uuteen kalastussääntöön tulisi sisällyttää aiempaa joustavampi mahdollisuus lohienkalastuksen säätelyyn lohikantojen vuosittaisen vaihtelun mukaisesti.

Maa- ja metsätalousministeriö haluaa kartoittaa uudistustarpeita voimassa olevaan Tenojoen kalastussääntöön sekä Tenojoen sivuvesistöjen kalastussääntöön ennen varsinaisten neuvotteluelinten asettamista. Ministeriö pyytää näkemyksiä seuraavista asioista:

- Nykyisen kalastussäännön soveltamisessa havaitut ongelmat?
- Onko vuonna 1998 laaditun edellisen neuvottelukierroksen asialistassa uudistustarpeita?
- Muut asiat, joita kalastussäännönuudistamisessa tulisi ottaa huomioon?

Kunnan tulee toimittaa asiaa koskeva lausunto viimeistään 27.6.2011 ministeriöön. Ministeriö kokoaa annetuista lausunnoista muistion, joka annetaan perustettavien neuvotteluelinten käyttöön. Utsjoen kunnan lausuntoluonnos on liitteenä.

Ehdotus:

Kunnanhallitus hyväksyy liitteenä olevan lausunnon Maa- ja metsätalousministeriölle.

Päätös:

Antti Katekeetta esitti lausuntoon lisättäväksi seuraavat lauseet:

- Tenojoen kalastussopimuksen tulee turvata saamelaisen kalastuskulttuurin jatkuminen Tenolla.
- Vanhojen tilojen kalastusoikeuksiin ei tule puuttua.
- Kiinteisiin pyydyksiin ei tule puuttua, pato-, kulkutus- ja verkkokalastus on tuhansia vuosia ollut saamelainen kalastustapa.

Kunnanhallitus hyväksyi lausunnon Antti Katekeetan esittämillä lisäyksillä.

Antti Katekeetta ja Ilmari Tapiola poistuivat kokouksesta klo 11.20 päätöksen teon jälkeen.

Liitteet

Liite 2 Lausuntoluonnos Tenojoen kalastussopimuksesta

Jakelu

Maa- ja metsätalousministeriö
Kehittämisen- ja elinkeinopäällikkö

Pöytäkirjan tarkastajat:

Two handwritten signatures in blue ink, one appearing to be 'MK' and the other a more complex cursive signature.